

Dagtilbuddets navn	Lodsvej 64
Tilsynsførende konsulent	Ulla Kaasgaard
Dato tilsynsbesøg	23-11-2017
Dato tilsynssamtale	29-11-2017
Deltager tilsynssamtale	Lene Støttrup Christiansen, leder Helen Kruse Rommedahl, souschef Camilla Rosengaard (næstformand i bestyrelsen)
Dato kvalitetssamtale	22-02-2018

Ny leder inviteres af Ulla

Konklusion (*offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside*)

Lodsvej 64 lever op til lovgivning, formål og Hvidovre Kommunes driftsaftale.

Der er en rigtig god stemning og åbenhed i huset, og der hersker en rolig og afslappet stemning i børnegruppen.

Jeg oplever, der er en anerkendende og omsorgsfuld tilgang til børnene. De voksne er nærværende, lyttende og interesserede overfor børnene. De giver meget plads til børnenes initiativer og frie leg, og opfordrer også til det via meget legetøj i børnehøjde. De har pt en børnegruppe, der er rigtig god til at lege, og virker generelt til at være en harmonisk børnegruppe, hvor der opstår få konflikter i løbet af en dag.

Det der træder tydeligst frem som et pædagogisk mål i den pædagogiske praksis, og samtidig er et mål i Lodsvejs læreplan, er selvhjulpenhed. Børnene får tid til at bede om hjælp først, eller pædagogerne spørger om de vil have hjælp. Børnene får plads til at gøre tingene selv, både i det tempo og på den måde de vil gøre det. Legetøj i børnehøjde opfordrer også børnene til selv at tage initiativer til leg.

Lodsvej står lige overfor at få ny leder efter at have haft den samme leder i mange år. Samtidig er der nye læreplaner på vej lovgivningsmæssigt. Det giver anledning til at få bevidstgjort fagligheden på Lodsvej. Det vil være fint at få gennemgået mål, tiltag, tegn og evaluering ift. læreplanstemaerne. De er beskrevet på hjemmesiden, men det kan være svært at skelne mellem værdier, læreplaner generelt og helt konkrete mål. Det er også klart, at der er mål der bliver arbejdet mere bevidst og systematisk med, og andre mål hvor det ikke er tydeligt, at der arbejdes bevidst og systematisk. Det vil samtidig være hensigtsmæssigt at få pædagogiske mål med i kostpolitikken, så den følger Hvidovre Kommunes ønske om, at hver dagtilbud har en måltidspolitik.

I og med Lodsvej er en lille institution med 2 børnehavegrupper og 45 børn, når man er flest, er det væsentligt at være bevidst om, at få udfordret hinanden i personalegruppen. Det er også vigtigt, at

finde frem til det, Lodsvej er særligt gode til pædagogfagligt, og få beskrevet hvad man gør og hvorfor. Jeg oplever, at f.eks. overgange foregår i en afslappet og rolig atmosfære, hvor børnene får lov til at skifte i deres tempo, og nogle bliver forberedt på, at nu skal de noget andet.

Størrelsen på institutionen er sådan, at det er hensigtsmæssigt at tænke hverdagens planlagte aktiviteter på tværs mellem de to stuer, og samtidig bruge alle ressourcer i huset ift at opdele børnene i mindre grupper.

Der står i læreplanen, at Lodsvej arbejder med de understøttende sprogstrategier. Det træder ikke tydeligt frem under observationsbesøget, at der arbejdes systematisk med sprogstrategierne, og samtidig peger resultater fra den seneste TOPI rapport (trivselsvurderinger på børn) på, at der kan arbejdes mere bevidst med det generelle sprogmiljø.

Lodsvej deltager i Hvidovre Kommunes udviklings- og uddannelsesprojekter for udvikling af den tidlige opsporing og indsats for udsatte børn i 0-6 års alderen (TOPI). De deltager pt ikke i udvikling af forældresamarbejdet (SOB- Sammen om barnet), men udtrykker at de gerne vil deltage, hvis det kan lade sig gøre at fravige principper om, hvor mange der skal deltage på en gang.

Lodsvej har meget samarbejde ift overgang til skole med Langhøjskolen, hvilken som oftest er den skole, hvor de fleste børn fra Lodsvej starter på.

Dagtilbuddets skriftligt materiale

foreligger

- a. Læreplan -----
  - o herunder digital dannelse (medielæringsstrategi)-----
- b. Mad- og måltidspolitik -----
- c. Tabulex (forældrekommunikation), f.eks.
  - o Ugeplan -----
  - o Fora -----
  - o Nyhedsbrev -----
  - o Andet   Klik for at skrive tekst
- d. Trivselsvurderinger (TOPI)-----
- e. Sprogvurderinger-----
- f. Eventuelt andet skriftligt materiale
  - o Bevægelsespolitik (dagtilbud med idrætscertificering)-----
  - o Beskrivelser af arbejdet med bæredygtighed -----
  - o Andet   Hygiejnerapport

Tabulex: bruges ikke regelmæssigt til ugeplaner, nyhedsbreve. Der laves en skriftlig månedsplan som deles ud til forældre.

Tilsynssamtale

Dialog om fokuspunkter og observationsbesøg.

1. Pædagogik

I læreplanen er der beskrevet, at der lægges vægt på dialog i spisesituationen. Den pædagogiske konsulent oplevede ikke at det var gennemgående på dagen for observationsbesøget. Helen og Lene fortæller at der er fokus på netop at spise i mindre grupper, men at det er et opmærksomhedspunkt at sørge for at holde de aftaler der er lavet om spisningen, som f.eks. at spise i mindre grupper, samtidig have overvejelser om placering af voksne o.lign.

Vi snakker om ture for alle børn. Lodsvej har fokus på f.eks. øvelser med trafik. Vi snakker om vigtigheden i, at have klare aftaler med hinanden om mål med det at gå på tur og hvilke roller skal vi have som voksne.

Den pædagogiske konsulent har observeret få konflikter på besøgsdagen. Helen fortæller, at de netop har haft fokus på relationer i en drengegruppe, som havde flere konflikter med hinanden. Her blev der lagt vægt på, at drengene fik gode legerelationer, og andre tilgange til hinanden i stedet for at have en konfliktfuld relation til hinanden. Børnegruppen fik hjælp til at dele sig mere op, og blev understøttet i f.eks. lege.

Vi snakker om, at det lave konfliktniveau, også er begrundet i at det pædagogiske personale har en rolig tilgang og bruger lavt toneleje. Der er i øjeblikket 36 børn indskrevet, og det forventes at børnetallet kan komme op på 45. Derfor opmærksomhed på, at holde fast i opdeling i grupper og bruge rummene til at fordele børnene, når alle skal være indenfor. Målet er at opretholde et roligt miljø, hvor der er få konflikter.

I og med der ikke var så mange konflikter på besøgsdagen, var der ikke mulighed for at se hvordan der tales med børnene f.eks. om følelser. Helen fortæller, at det pædagogiske personale udviser rolighed og anerkendelse af børnenes følelser i situationen, og venter med at tale mere med børnene for at hjælpe dem med at sætte ord på.

Den pædagogiske konsulent havde ikke set, at legepladsen blev brugt aktivt af pædagogerne på dagen. Vi taler om at bruge legepladsen mere aktivt f.eks. lave forhindringsbane, sætte lege i gang som involverer regler, være inspirator til, hvad man kan bruge legepladsen til udover det indlysende. (jf. læreplan om at opfordre børnene til at være nysgerrige og undersøgende). Helen fortæller, at det gør de, og på selve dagen var hun i gang med at lave en høj på legepladsen og involverede børnene i at køre jord mm. Særligt i forår- og sommermånederne bruges legepladsen rigtig meget, f.eks. kreative aktiviteter og bål.

Den pædagogiske konsulent oplevede på besøgsdagen, at børnene oftest valgte det oplagte og det samme legetøj. En inspiration kunne være at lege med legetøjet på skift for at introducere det forskellige legetøj, så de børn som ikke ved hvordan man leger med legetøjet eller ikke ved det er der, får kendskab til de muligheder der er. Helen fortæller at det gøres med spil.

Der er aftalt klare roller mellem de voksne og tilbud om forskellige slags aktiviteter, og en praktiker til at tage sig af bleskift, toilet mm. Børnene deles op i grupper, voksne deler børnene op i niveau, relationsdannelse, når der er planlagte aktiviteter.

Den pædagogiske konsulent bemærker, at børnene er gode til at lege, finde legetøj og rydde op efter sig. Vi taler om kulturen i huset, og at det er vigtigt at være opmærksom på, at børnene ikke alene kan videregive en ønsket kultur. Det er vigtigt i den sammenhæng, at det pædagogiske personale har fokus på, især de børn som kommer med en markant anden kultur i bagagen. F.eks. hvilken måde vi taler med hinanden på (vi siger ikke "jeg smadrer dig").

Helen fortæller, at de på et tidspunkt fik en gruppe 3 årige børn, som lige skulle finde ud af at gå i børnehaven, hvilket skabte mere uro i børnehaven. Der blev arbejdet med, at børnene udviklede basale færdigheder ift at begå sig i børnehaven, som f.eks. rutiner med spisning, hvor kan man finde legetøj, hvordan putter man. Metoder til den proces er, at det pædagogiske personale giver tid til, at børnene øver sig med voksenguidning, og der blev talt med forældrene hvad de kan bidrage med.

Den pædagogiske konsulent så mange børn lege selv, og at voksne mere var hjælpende i aktiviteter og spil mm. Helen fortalte, at det pædagogiske personale deltager i legen, når de ser der er et behov for at understøtte legen, f.eks. da en gruppe børn ikke kunne få en leg i gang i dukkekrogen, og legen mere indeholdt løb og kaste med ting. De voksne deltager også aktivt i f.eks. konstruktionsleg og leg med legetøj til at lære rolleleg.

Børnene inddrages i at vælge hvad der skal/kan leges. Når det pædagogiske personale støtter børnene i at lege, vælge, lave grupper til aktiviteter, tages udgangspunkt i at højne børnenes status i børnegruppen, og børnene indgår i relationer hvor de trives og udvikles, og får øjnene op for nye, mulige relationer.

2. Trivsel

Det er pt en meget harmonisk og tryk børnegruppe, som for de flestes vedkommende er gode til at lege selv, selv tage initiativer til leg/aktivitet.

Vi snakker om, at børnegruppens sammensætning er væsentlig for hvordan pædagogikken og dagligdagen tilrettelægges. Pædagogikken skal hele tiden tilpasses børnegruppens behov, samtidig med at der er fokus på det enkelte barn og relationer mellem børnene i leg, venskaber mm.

Det pædagogiske personale bruger hinanden meget til at tale om, hvad der virker ift. det enkelte barn, når et barn ikke trives optimalt.

3. Sprog

Jeres sidste TOPI rapport viser, at stort set alle børn i gul position har sprog som fokuspunkt. Den bedste måde at arbejde med sprog på, er at optimere det generelle sprogmiljø.

Den pædagogiske konsulent har ikke på besøgsdagen observeret at sprogstrategierne bruges bevidst. Vi snakker om at institutionen skal have sprogstrategierne mere bevidst brugt i hverdagen. Et forslag er at sætte fokus på 1-3 af strategierne i en periode og få evalueret på hvordan de bruges, hvad virker, hvad er udfordrende mm.

Piktogrammer bruges ikke kontinuerligt af de voksne og det er forskelligt fra voksen til voksen hvordan de bruges. De er kendt af børnene og bruges aktivt af nogle af børnene. Der anvendes også piktogrammer mere specifik til enkelte børn, f.eks. til at hjælpe et barn med at overskue at tage tøj på i garderoben.

Vi taler om at institutionen skal bestemme sig for, hvordan de bruger piktogrammer i hverdagen, hvad skal børnene have ud af det, og at alle voksne bruger piktogrammerne, da der er erfaring for at det bidrager til børnenes trivsel. Piktogrammer understøtter samtidig den sproglige udvikling.

Der bruges dialogisk læsning til mindre grupper. Der var på besøgsdagen et eksempel på at læse højt for en gruppe på ca 10 børn. Vi taler om, det er vigtigt at være bevidste om, hvornår der læses højt for en gruppe, og hvad det skal give børnene.

4. Indretning

Der er meget legetøj i børnehøjde. Der kunne overvejes om kasser skal være gennemsigtige, eller der er billede/tekst på kassen hvad der er i. Der er pædagogiske overvejelser ift der ikke er billede/navn på egne skuffer, for at stimulere børnene til selv at have styr på hvilken skuffe der er deres.

I institutionens egen beskrivelse (se bilag) er der beskrevet at rummene indenfor er opdelt i legezoner. Væsentlige opmærksomhedspunkter ved legezoner: er legezonerne tydelige for børnene (hvad kan man lege, hvor er legearealet), at børnene ikke bliver forstyrret i deres leg. Der kan evt. sættes billeder op for inspiration til hvad der kan leges hvorhenne. Også vigtigt at være opmærksom på at det er et passende antal børn der leger i hver zone.

Den pædagogiske konsulent har bemærket at der er dukkekrog på hver stue, der er puderum på hver stue. Overvejelser om at kunne tænke muligheder for børnene i en helhed, så det er forskelligt hvad man kan lege på de to stuer.

5. Organisering

Lodsvej har valgt at have en grøn og gul stue og børnene er tilknyttet hhv. Institutionen skal bevidstgøre de pædagogiske overvejelser om at have opdeling af stuer, hvad giver det børnene? Da det er et lille hus er det vigtigt at stuerne arbejder tæt sammen og stueopdeling suppleres med aktiviteter på tværs.

Helen fortæller at de nu i forhold til tidligere, fungerer som ét hus. De laver aktiviteter på tværs, og det pædagogiske personale taler sammen på tværs om gruppeopdelinger. Alle voksne kender alle børn, men de organiserer sig med at have primærfunktion stueopdelt.

Det er vigtigt at være meget bevidst om at brugen af ressourcer er hensigtsmæssigt når personalegruppen består af 6, inklusiv lederen.

Organisering om morgenen i overgangen fra morgenmadsstunden til det mere planlagte program/samling går i gang. Her kommer også mange børn, som går i gang med mange ting. Overvejelse om at strukturere morgenen mere bevidst, så der er 1-2 voksne som kan være i en nærværende aktivitet, f.eks. konstruktionsleg, og de øvrige voksne også har definerede roller, for at alle børn får en rolig start på dagen. Nogle børn ved ikke hvad de skal og kommer ikke selv til en voksen.

Fokuspunkter dagtilbud

Topi: Arbejdet med Topi er i startfasen og vi vil derfor gerne have en dialog om ideer og evt. redskaber til hvordan vi får struktureret arbejdet med, at få udarbejdet handleplaner, forældresamarbejde m.m ud fra børnenes positionering i Hjernen og Hjertet.

Vi har i gennem 2017 haft tre forskellige pædagogiske konsulenter, vi er blevet præsenteret ved deres besøg i børnehaven, men har derudover ikke haft et nærmere samarbejde. Vi vil gerne have en dialog om hvilket elementer der er i det fremadrettet samarbejde så vi ved hvad vi kan forvente og gøre brug af.

Fokuspunkter konsulent

At udvikle det generelle sprogmiljø

Mål, tegn, tiltag og evaluering i form af handleplaner ift enkelte børn/grupper

Revidering af læreplan mm som ligger på hjemmesiden. Når den nye leder er startet og når den nye lovgivning om læreplaner er klar, skal læreplanen revideres, så mål og tiltag er mere konkrete præcise, så det er tydeligt hvad institutionen arbejder med, hvordan de arbejder og hvordan der følges op.

Opfølgning

De pædagogiske fokuspunkter Lodsvej skal arbejde særligt med fremadrettet er:

- Alment sprogmiljø, herunder særligt de understøttende sprogstrategier
- Arbejde systematisk og struktureret med mål, tegn, tiltag og evaluering, både på individuelle børn, børnegruppe og institutionsniveau.

Der er ikke aftaler om konkret opfølgning eller afsat dato. Der er aftale om, at den pædagogiske konsulent og institutionen løbende taler om udvikling på ovennævnte områder.

Der vil være handleplansmetoder i TOPI, og den pædagogiske konsulent kan bruges ift. at få sparring/inspiration/feedback på brugen af TOPI redskaberne.

Den pædagogiske konsulent kan bruges ift sparring på mål, tegn, tiltag og evaluering.

Kvalitetssamtalen vil foregå med den nye leder.

Bilag 1

Dagtilbuddets egen beskrivelse

1. Læreplaner / læringsmiljøer

Hvordan organiserer I arbejdet med læreplaner og læringsmiljøer, herunder hvordan tilrettelægger I ...

- ... refleksioner?
- ... arbejdet med mål for børnenes læring?
- ... evalueringer?

Der er nedsat en arbejdsgruppe vedr.: læreplansarbejdet. Derudover drøftes læreplanen på personalemøder og personalelørdage. I forhold til opsamlingen af arbejdet i praksis, er personalet sammen to og to ved hvert tema. Disse to medarbejdere samler op på processen, og tager det med til fælles drøftelse og orientering med det øvrige personale ved fælles møder.

Hvordan sikrer I, at personale har ejerskab på læreplanerne og at de omsætter dem...

- ... i planlagte aktiviteter
- ... i hverdagsaktiviteter

Ved at alle har en rolle i udarbejdelsen og udførelsen af læreplans arbejdet. Der er løbende evalueringer og vidensdeling af de enkelte processer til personalemøder og personale lørdage.

Hvordan arbejder I med børnemiljø og sikrer, at I inddrager børneperspektiv?

For tiden har vi fokus på dialog mellem børn og voksne. Baggrunden for dette er bl.a. inspiration fra ledelseskonferencen hvor vi fik viden om dette område og købte bogen "Når de voksne er nysgerrige" og har anbefalet den til personalegruppen.

Vi inddrager børnene i planlægning og udførelse af diverse aktiviteter, ture og samling.

I det daglige griber vi barnets interesse ved et gå med på deres ideer eks.: en gruppe børn tegner hvaler og bliver nysgerrige på hvad de siger og hvad de spiser. Personaler tager en ipad og finder sider med svar på børnenes spørgsmål.

Vi laver inspirerende legemiljøer både indenfor og på legepladsen eks.: tidligere havde vi dukkekrog i forbindelse med hoppepuderummet, det var altid de store børn der benyttede det. Da vi spurgte ind til børnene viste det sig, at de mindre børn ikke var trygge ved den til tider voldsomme pudeleg og de ville også helst være i nærheden af de voksne. Derfor etablerede vi dukkekrog i det store grupperum hvilket gav et andet legemiljø for de mindre børn som nu bliver flittigt benyttet.

2. Sprogindsats

Hvordan arbejder I med sprogstrategier i det pædagogiske arbejde?

Der udarbejdes en TRAS på de børn, hvor der vurderes at være et behov og i samarbejde med forældre og logopæd laves en handleplan.

Dialogisk læsning og læse leg bruges bl.a. som redskaber i sprogstimuleringen af børnene. Derudover bruger vi pictogrammer og en elektronisk oversættelses tavle er blevet benyttet ved børn der ikke talte dansk.

To personaler har tilegnet sig viden om "tegn til tale" grundet barn af døve forældre.

Vores sprogpædagog giver personalet løbende info om ny viden på området, hvilket bl.a. har sat fokus på personalets brug af sprogstrategier i det daglige arbejde. Eks.: vi har fokus på sproget ved sang og sanglege til samling, i garderoben, til frokost og sprog onsdage hvor der er aktiviteter som læse leg og diverse spil og lege. Se vedlagte skrivelse om "sprogstrategier" fra Sprogpakken.

Logopæden bruges til generel sparring for forældre og personale til de børn der er særlig udfordret. Derudover oplever vi flere børn med sproglige udfordringer hvilket hænger sammen med at vi får visiteret flere børn af forskellige nationaliteter.

3. Overgange

Hvordan tilrettelægger I børnenes overgangene?

(eksempelvis, hvornår afholder I introsamtaler, mm)

- **Fra hjem til dagtilbud**

Samme procedure som fra dagpleje og vuggestue. Se nedenstående.

- **Interne overgange, eksempelvis mellem vuggestue og børnehave**

Første besøg i børnehaven er med personale/ børn fra dagplejen eller vuggestuen som de har formidlet. Tilflyttere til kommunen ser vi først når de har henvendt sig til børnehaven.

Vi har en tilrettelagt procedure for introsamtale og indkøring. Se vedlagte skemaer til "første samtale"

Ved børn i udsatte positioner hvor der er handleplan iværksat, holdes der overleveringsmøder med forældre og diverse fagpersoner inden start eller lige efter.

- **Eksterne overgange, eksempelvis til eller fra et andet dagtilbud**

- Der er afholdt overleveringsmøde med andre institutioner i forbindelse med børn der er etableret handleplaner på.

Overleveringer til skoler og Sfo benytter vi de enkelte skolars procedure. Vi er udfordret på at vi nogen gange skal samarbejde med mange skoler ligesom sidste år hvor vi havde børn til seks skoler.

Hvor mange børn blev skoleudsat i det igangværende skoleår?

2 børn

Er der kommet børn tilbage, der var startet op i skole?

ja, det ene barn.

4. Inklusionsmidler

Hvordan arbejder I med de inklusionsmidler, som I har fået tildelt?

Alle personaler er blevet uddannet i social inklusion. Derudover er der brugt en del vikarer i en periode hvor der var et barn der skulle mandsopdækkes.

Når der er flere børn i udsatte positioner benytter vi også vikarer ved diverse aktiviteter og turer.

Vi er udfordret på den store udskiftning af fagpersoner fra PPR og pædagogiske konsulenter fra kommunen. Det er ikke særlig befordrende for et tillidsbaseret samarbejde mellem diverse fagpersoner, forældre og personale. Eks.: har vi en familie der har stiftet bekendtskab med tre logopæder og tre psykologer i barnets børnehavetid og der er stadig et år tilbage. Det har været vanskeligt for den familie, at få vedligeholdt et tillidsbaseret samarbejde hvilket har vanskeliggjort processen i arbejdet med barnet. Vi har gjort PPR opmærksom på problematikken et par gange og de lovede os i foråret at vi beholdt de samme, alligevel blev der udskiftet fagpersoner efterfølgende da der var rotering i ledelsen i PPR.

5. Fysiske rammer

Hvordan udnytter og inddrager I jeres fysiske rammer i det pædagogiske arbejde?

Rummene er opdelt i diverse legezoner hvor der er mulighed for grov og finmotoriske aktiviteter og lege. Ved voksenstyret aktiviteter inddeles børnene i mindre grupper både inde og ude. På legepladsen er der indrettet forskellige områder med redskaber der tilgodeser krop og bevægelse.

6. Forældresamarbejde

Hvordan sikrer I, at samtlige forældre oplever et godt forældresamarbejde?

De får indflydelse på deres barns trivsel og udvikling ved at vi altid er i dialog med forældrene først når der opstår et behov. Her bruger vi forældrenes viden hjemmefra om deres barns adfærd og reaktionsmønstre hvilket er brugbar viden til, at forstå barnet og sætte ind med relevant tiltag. Derudover bakker forældrene op om børnehaven ved, at afholde arbejdsdage hvor renovering af legeplads og indvendig vedligeholdelse prioriteres. Forældrene står for den årlige sommerfest og er aktive i bestyrelsens arbejde.

Hvordan indgår forældretilfredshedsundersøgelsen i jeres arbejde med forældrene?

Den kommunale undersøgelse viste ikke områder der var utilfredsstillende og her henviser vi også til forældretilfredshedsundersøgelserne der er udarbejdet på landsplan for selvejende daginstitutioner. Her er forældrene meget tilfredse med det tætte samarbejde og deres indflydelse på arbejdet i institutionen.

I hvilke samarbejdsfora inddrager I forældrene – og hvordan fungerer det?

Se ovenstående om forældresamarbejde.

Hvordan omsætter I konkret viden og værktøjer fra ”Sammen om Barnet” og ”TOPI” i jeres forældresamarbejde?

Vi er på sidste ”rul” TOPI og er i gang med kursusdelen i den forbindelse har forældrene fået information over Tabulex og til forældremødet. Selve samarbejdet om TOPI har vi til gode når kursusdelen er ovre og det er blevet implementeret i børnehaven.

7. Personale

Medarbejderudvikling

Hvordan arbejdes der med medarbejderudvikling?

Personalet kommer på relevante kurser ud fra aktuelle tiltag og udvikling, derudover er der også ønsker om ekstra kurser fra enkelte personaler.

Hvordan sikres der, at personalet har de fornødne kompetencer til at løse de opgaver, der skal løses?

Ved at de kommer på relevant kursus eller deltager i møder med vidensdeling og der aftales mål til TUS-samtaler hvis dette er relevant.

Hvordan er vidensdeling organiseret?

Ved relevante personaler deltager i Personalemøder, stuemøder, Personalelørdage, tværfagligt netværk, Ledelsesnetværk etc. Til tider deltager alle, andre gange overleveres viden til resten af personalegruppen fra de enkelte deltagere fra diverse møder.

Hvordan organiserer I implementeringen af nye tiltag, f.eks. Sammen om Barnet og TOPI? (fx pædagogmøder, møder for samtlige medarbejdere, teammøder, stuemøder, mm.)

Til personalemøder har vi fast punkt på dagsorden der hedder TOPI hvor der videndeles og organiseres eks.: planlagde vi datoer og tidspunkter for vores første arbejde med positionering i Hjernen og Hjertet i efteråret hvilket forløb fint for alle pga. organiseringen af rammer fungerede.

Normering

Fordeling pædagogtimer – medhjælpertimer

<u>Pædagogtimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af uddannede pædagoger. Da ledere bliver lønnet af en anden konto, tæller lederens børnetimer ikke med.</i>	124 timer ugentlig
<u>Medhjælpertimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af ikke pædagoguddannede medarbejdere (selvom medarbejderen kan have en anden uddannelse)</i>	67 timer ugentlig
<u>Pædagogstuderende</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af pædagogstuderende i de lønnede praktikperioder</i>	0

Følgende medarbejdere tæller **ikke** med i normeringen:

PAU-elever, pædagogstuderende i de ikke lønnede praktikperioder og medarbejdere i løntilskud

Er der PAU- elever i huset? Ja Nej

Hvilken betydning har det for jeres pædagogiske arbejde, at I har PAU-elever og/eller pædagogstuderende?

Klik eller tryk her for at skrive tekst.

Hvordan har personaleudskiftningen været, når I ser et år tilbage?

En pædagog er ansat efter en pensionering.

8. Egen vurdering

Hvad er jeres egen vurdering af institutionen?

Vi er alle meget glade for at arbejde i en mindre institution og brænder for det pædagogiske arbejde. Personalet er meget fleksible og omstillingsparate men det er også fast arbejde og vi er trætte når vi går hjem :) på den gode måde.

Personalet og bestyrelsen er meget optaget af oplevelsen af at de selvejende daginstitutioner er truet på deres eksistens, hvilket bl.a. udviser sig ved budgetforslag og i samarbejdssituationer i forvaltningen. Denne problematik påvirker personalet og fylder meget i det daglige arbejde, idet det er et konstant pres om man er købt eller solgt.

Det er spændende med de nye tiltag fra kommunen der opkvalificerer det pædagogiske område, men når det så er sagt er der godt nok mange bolde i luften og løbende nye tiltag, som gør at vi mangler at få tiden til at drage erfaringer af arbejdet med de forskellige projekter inden der kommer nye til. Og hvor er evalueringen af de enkelte tiltag, den mangler for at opkvalificere arbejdet.

På baggrund af denne vurdering, hvilke *pædagogiske fokuspunkter* vil I da pege på til jeres kommende pædagogiske tilsyn?

Topi: Arbejdet med Topi er i startfasen og vi vil derfor gerne have en dialog om ideer og evt. redskaber til hvordan vi får struktureret arbejdet med, at få udarbejdet handleplaner, forældresamarbejde m.m ud fra børnenes positionering i Hjernen og Hjertet.

Vi har i gennem 2017 haft tre forskellige pædagogiske konsulenter, vi er blevet præsenteret ved deres besøg i børnehaven, men har derudover ikke haft et nærmere samarbejde. Vi vil gerne have en dialog om hvilket elementer der er i det fremadrettet samarbejde så vi ved hvad vi kan forvente og gøre brug af.

Bilag 2

Konsulentens observationsbeskrivelse

I forbindelse med det pædagogiske tilsyn, besøger den tilsynsførende pædagogiske konsulent dagtilbuddet. Besøgets varighed varierer alt efter dagtilbuddets størrelse og organisering. Den pædagogiske konsulent foretager observationer i samtlige dagtilbuddets afdelinger.

Besøget har til formål, at skabe indblik i dagtilbuddenes pædagogiske praksis. Der er fokus på, hvorvidt dagtilbuddets skriftlige materiale, såsom læreplaner, dagtilbuddets egne beskrivelser (spørgeskema), mm., omsættes i praksis. For at sikre systematik og gennemsigtighed i tilsynsprocessen (uvildighed), fokuseres der ved besøget på de tegn, der er beskrevet under de enkelte overskrifter.

I nedenstående beskrivelse kan der indgå den pædagogiske konsulents refleksioner og anbefalinger (fremhævet med *kursiv*), som vil blive drøftet ved tilsynssamtalen.

Fokus for tilsynsbesøget

1. Pædagogik
2. Trivsel
3. Sprog
4. Indretning
5. Organisering

1. Pædagogik

Hvilke aktiviteter foregår der i børnehuset?

Hvordan tænkes læring ind det planlagte, det spontane og rutinerne?

Rutiner:

Modtagelse morgen

Spisning

Putning

Tage tøj på i garderoben

Eftermiddagsfrugt

Hentning eftermiddag

Aktiviteter formiddag:

Julepynt, klippe og lime, planlagt (gruppe gul)

Tur, besøg på skole, øve at gå i trafikken, planlagt (skolegruppe)

Klippe stjerner, klippe, planlagt/voksenstyret (gruppe grøn)

Tegne, holde på tudser, spontant (gruppe grøn)

Forskellige lege, spontant. Ingen synlig læring (gruppe grøn og gruppe gul)

Læsning for alle børn inden spisning (gruppe grøn)

Øvrige aktiviteter:

Leg på legepladsen

Leg indenfor

Læring:

Selvhjulpethed er et af målene i læreplanen, og det er tydeligt, at der er fokus på det hos alle voksne. Børnene opfordres til selv at gøre tingene først, de bliver bekræftet i at de godt kan, de voksne tager ikke over.

Eksempel: om morgenen har en pige morgenmad med i en pose, der er knude på. Pigen sidder i 1-2 minutter og forsøger på flere måder at løse hvordan hun skal åbne posen, pædagogen afventer, kommenterer ikke noget, pigen spørger om pædagogen vil hjælpe, pædagogen bekræfter at det også kan være svært med en sådan knude, hjælper til at få den løsnet, og pigen løser selv resten af posen op.

Der er flere eksempler i løbet af dagen, både med tøj, selv at finde legetøj, mm.

Finmotorik er ikke et mål i læreplanen. Jeg oplever, at der er fokus på det i de kreative aktiviteter.

I læreplanen er der beskrevet at spisning foregår i mindre grupper med en voksen ved hver gruppe, som bl.a. skal sørge for dialog i gruppen eller mellem børnene. Mine observationer var, at det foregik ikke under hele spisningen. De voksne var enten optagede af, hvad der skete ved det andet bord, eller snakkede med hinanden på tværs af bordene.

Anbefalede overvejelser: hvor skal den voksne sidde ved bordet (kan de se hinanden), når spisningen går i gang har de voksne hentet sin mad, spiser den voksne sin egen mad, hvordan motiverer man til dialog og får inddraget alle børn (jvf mål i læreplanen om deltagelse i fællesskabet)

Jeg var ikke med på tur, og var ikke med hos den gruppe børn, da de spiste, så jeg kan ikke sige om den læring, der var tiltænkt med turen er opnået.

Anbefalede overvejelser om ture: hvilke rammer har vi for ture f.eks. ift. vores mål i læreplanen om at deltage i et fællesskab med fælles normer og værdier?

Leg både indendørs og udendørs:

Børnene er generelt rigtig gode til at lege. Nogle børn kan være i en leg længere tid af gangen, andre gik mere fra den ene leg til den anden. Der er stort set ingen konflikter, kun enkelt små uoverensstemmelser mellem nogle børn ift. hvem skal være med i legen, hvordan skal vi lege legen. Størstedel af tiden finder børnene ud af det selv.

På legepladsen udenfor leger børnene med sand, kører på cykler, spiller bold, klatrer/svinger i træer. De voksne sætter ikke nogen lege i gang, er sporadisk med i lidt leg, er åben for at sidde lidt ved en voksen.

På dagen er der 28-30 børn i alt, og der er masser af plads til alle. Dog er der nogle børn, som ikke er i gang med leg i længere tid, f.eks. en dreng som cykler lidt (er ikke i cykelleg med de andre udover kort tid af gangen), nogle piger går rundt på legepladsen uden rigtig at være i gang med noget.

Anbefalede overvejelser:

Brug legepladsen mere aktivt f.eks. lave forhindringsbane, sætte lege i gang som involverer regler, være inspiratorer til hvad man kan bruge legepladsen til udover det indlysende. (jf. læreplan om at opfordre børnene til at være nysgerrige og undersøgende)

Vær også opmærksom på om alle børn reelt er med i fællesskab på legepladsen.

Inddragelse i praktiske gøremål (har I små fejekoste og spader?) på legepladsen.

Tegn hos børn

- Børnenes deltagelse: Børnene er aktivt deltagende, dvs. engageret, lyttende og optaget.
- Børnenes nærmeste udviklingszone: Børnene viser tegn på at være tilpas udfordret, dvs. at børnene giver udtryk for, at de vil prøve noget nyt, eller børnene viser tegn på at være trygge ved at udfordre sig selv eller bliver udfordret.

Børnene:

Mens aktiviteterne om formiddagen foregik var jeg på grøn stue. Børnene var engageret i at klippe stjerner og tegne, så længe der var en voksen ved bordet.

De voksne støtter de børn, der ikke kan klippe og holde på en tusch ved at klippe/tegne sammen med dem (de voksne holder på saksen sammen med barnets hånd) og fortæller hvad de gør, mens de gør det.

Tilbuddet om at klippe var at klippe stjerner. Der var nogle børn som ikke kunne klippe i større og mindre grad.

Overvejelser om at tilbyde noget forskelligt at klippe så det passer til at udfordre nærmeste udviklingszone. Det var tydeligt, at især de børn var afhængig af en nærværende voksen, som er tilstede i den tid det tager.

Anbefalet opmærksomhed: får I udfordret børnene tilpas? Hvem vil gerne prøve nyt, er det dem som er stærke til at udfordre sig selv?, hvordan skal I gøre det/gør I det?

Generelt oplever jeg en børnegruppe som er trygge. Der er stort set ikke nogen børn, der er kede af det hele den dag, jeg er der. Der er stort set ingen konflikter.

Anbefalet opmærksomhed: fokus på de fællesskaber der er i legene, er alle børn inddraget i leg/fællesskab? Forstår de hvilke normer/regler der gælder? Hvordan leger man? (da børnene generelt er rigtig gode til at lege er ekstra vigtigt at være opmærksom på at få støttet dem der ikke er)

1. Pædagogik

Tegn hos de voksne

- De voksnes relation til børnene: De voksne er nærværende, lyttende og engagerede. De voksne har øjenkontakt med børnene. De voksne har tilpas fysisk kontakt til børnene.
- De voksne arbejder med differentieret tilgang: De voksne tilbyder børnene differentierede aktiviteter, afstemt efter alder, udvikling, interesser, mv.
- De voksne følger børnenes læringsinitiativer: De voksne ser børnenes initiativer og følger og evt. udbygger dem.

- De voksne understøtter børnenes leg: De voksne skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret. De voksne udvider legen, eksempelvis ved at deltage, tilføje idéer eller materiale, eller ved at understøtte børnene i at deltage i legen.

De voksne er nærværende ift børnene stort set hele tiden. De har øjenkontakt og/eller fysisk kontakt med børnene. Der er ikke nogen voksne der råber/taler højt til et barn hen over de andre børn. De voksne er opmærksomme på det enkelte barn i situationen.

Eksempel: inden gul gruppe skal spise skal de på legeplads. Børnene bliver mindet om, hvis de skal på toilettet inden. Nogle piger er stadig optaget af det de var i gang med, samtidig med de er lidt på vej til at gå ud, der går et minuts tid, så lægger pædagogen hånden på pigens skulder og siger "Rebecca skal du ud og tisse inden vi går på legeplads?" også går hun afsted.

De voksne følger meget børnenes initiativer, f.eks. grøn gruppe hvor der er et eller flere børn der finder på at lave papirflyvere om formiddagen, så arrangeres et bord til at folde og dekorere flyene og der kan flyves med dem inde i det lille rum.

Jeg oplevede ikke ret meget, at de voksne udvider leg, og understøtter i leg. Der var meget leg i løbet af dagen, som børnene selv tog initiativ til, og da de er gode til at lege bliver de voksnes rolle mindre betydelig.

Overvejelser: hvad vil vi med legen i børnehaven? Hvad skal børnene have ud af det? Hvordan støtter vi de børn som ikke er så gode til at tage initiativer, tage kontakt, udvikle legen, være fordybet?

Et eksempel på understøttelse:

Grøn stue efter eftermiddagsfrugt, pædagogen spørger "skal vi finde ud af hvem der skal lege hvor", giver børnene lidt tid, spørger så "er I klar til at finde ud af hvad I skal lege". Børnene ved alle hvad de gerne vil, pædagogen hjælper børnene med at finde ud af hvor mange de kan være (f.eks. pude/hopperummet), hvis tur er det først, så laver den voksne et legobord og et tegnebord. Legobordet bliver dog udskiftet flere gange undervejs. På et tidspunkt er der også et spillebord.

Jeg oplevede, at børnene lynhurtigt kom i gang med det de gerne ville, og de fleste blev i legen i længere tid.

2. Trivsel

Hvordan er det relationelle samspil?

De voksne er smilende og åbne overfor børnene. De udstråler, de kan lide børnene. Jeg oplever at børn bliver set. De voksne er nærværende i samværet med børnene stort set hele tiden. Når børnene har brug for hjælp, får de hjælp. Jeg så stort set ikke nogen børn, der var kede af det. Der var højst 1-2 konflikter mellem børnene, og de blev hurtigt løst enten af dem selv eller med hjælp fra en voksen.

Opmærksomhed på: hvordan pædagogerne i konfliktløsning får hjulpet børnene på sigt at løse uoverensstemmelser selv. Sætte ord på hvad de vil, lære at forhandle, lære at lege mm.

Eksempel:

Der er 2 drenge der spiller fodboldspil som bliver uenige om spillet. Pædagogen træder til og hjælper dem med at sætte regler op for fodboldspillet.

Nedenstående eksempel viser at pigen bliver irettesat på hvad hun ikke skal og der henvises ikke til hvad hun kan gøre eller tale ind i hvad hendes intentioner er.

Eksempel:

To piger er uenige om at lege med en borg som skyder, pædagogen irettesætter den ene pige ift at kommunikere: "hun sidder lige ved siden af".

Om morgenen sidder en pige længe ved et bord med noget legetøj. Hun er fordybet og koncentreret. På et tidspunkt sidder en anden pige ved bordet, hun begynder at hjælpe pigen, men der er ikke tydeligt samspil. Der sidder en voksen på et tidspunkt ved bordet, men den voksne understøtter ikke samspillet mellem de to piger.

Jeg oplever, at den ene af pigerne ikke har mange relationer til de andre børn, så det vil være oplagt at understøtte relationen, når den spontant opstår.

Trivsel

Tegn hos børn

- Børnene virker glade.
- Børnene viser engagement, nysgerrighed og optagethed.
- Børnene indgår i ligeværdige udviklende relationer med hinanden.
- Børnene opsøger de voksne, hvis de har brug for støtte.

Børnene virker glade og trygge i børnehaven. Nogle børn viser meget engagement og initiativtagende. Andre børn følger mere de andre børn. Børnene indgår forskelligt i de relationer de indgår i, og nogle er mere deltagende, aktive og involverede end andre.

Trivsel

Tegn hos voksne

- De voksne virker glade – på en professionel måde.
- De voksne viser omsorg, fagligt engagement og optagethed.
- De voksne hjælper børnene på en anerkendende måde ved konflikter.

De voksne er smilende og imødekommende overfor børn og forældre. Jeg oplever en engageret og nærværende personalegruppe, som ser børnene.

Alle voksne taler i et forholdsvist lavt toneleje, har en ro over sig, råber ikke ad børnene, skælder ikke ud.

Dog oplever jeg ikke, at det træder tydeligt frem, hvad personalet vil med det de laver. Det virker som om, at hver især ved hvad de vil og gør rigtig mange gode ting, men det virker ikke koordineret og bevidst planlagt. Når I vælger at have en dag om ugen med gruppeaktivitet, undrer det mig, at der er tilbud om klippekliste på begge stuer, at en stue går ud inden spising og den anden læser. For mig virker det ikke anderledes end det ville være på alle andre dage i ugen.

3. Sprog

Hvordan arbejdes der med verbal og nonverbal kommunikation?

I læreplanen er der beskrevet at der arbejdes med de understøttende sprogstrategier. Jeg oplever det sporadisk at der bruges nogle af sprogstrategierne.

En af pædagerne var god til at vente på barnets svar (om morgenen).

En af pædagerne var god til udvide barnets fortællinger, jfv nedenstående eksempel.

I læreplanen står at spisesituationen skal bruges til dialog. Jeg oplevede, at det også her skete sporadisk.

Eksempler:

Pædagog snakker med barn som siger "jeg kan ikke lide juice, jeg kan kun lide mælk", pædagogen gentager "du kan lide mælk, hvad med saftvand?"

Pædagog forklarer hvad en hotdog er, "det er en pølse i et langt brød" samtidig med at pædagogen viser det med fagter.

Pædagog siger til barn "du skal ikke se så sur ud".

Min anbefaling er, at I får talt om hvordan I får sprogstrategierne mere i spil, evt vælge 1-3 ud som I bevidst vil arbejde med i f.eks. en måned.

Brug af piktogrammer er nævnt i jeres læreplan. Jeg får fortalt at det kun er skolegruppen der bruger dem. På dagen hvor jeg er på besøg bruges de ikke.

Overvejelser om at bruge dem i alle grupper og kontinuerligt. Det vil understøtte de børn der ikke er sprogstærke.

Tegn hos børn

- Børnene viser interesse for det talte sprog og prøver at udtrykke sig sprogligt.
- Børnene stiller nysgerrige undersøgende spørgsmål.
- Børnene lytter til hinanden og til de voksne.
- Børnenes nonverbale kommunikation, eksempelvis kropskontakt, virker afstemt.

Generelt er alle børn talende. Nogle børn er mere tilbageholdende med at bruge sproget, og en enkelt hører jeg ikke sige noget.

Jeg oplever, at børnene lytter til hinanden for det meste.

Overvejelser om hvordan dialog kan dyrkes mere f.eks. spisning, eftermiddagsfrugt, aktiviteter.

Sprog

Tegn hos voksne

- De voksnes kommunikation med børnene er anerkendende og kendetegnet ved respekt.
- De voksne viser nysgerrighed for hvad børnene siger og reagerer relevant.
- De voksne muliggør, at børnene kan færdiggøre deres sætninger.
- De voksne stiller åbne, undersøgende spørgsmål, der understøtter børnene i deres optagethed.
- De voksne skaber muligheder for at børnene kan bruge og udvikle deres sprog i planlagte aktiviteter, som eksempelvis dialogisk læsning eller samling.
- De voksne arbejder målrettet med sprog i forbindelse med hverdagsrutinerne, som eksempelvis ved måltiderne.
- Der er overensstemmelse mellem den verbale og nonverbale kommunikation hos de voksne.

Jeg oplever at de voksne på Lodsvej møder børnene anerkendende og er lyttende, generelt set. Jeg oplever ikke, at de voksne stiller åbne spørgsmål.

Læsning: grøn gruppe skulle læse inden spisning, pædagogen siger bl.a. "ssschy, sæt dig", "jeg har vist bogen rundt, så gælder det om at se det når bogen kommer rundt"

Overvejelser om læsning, skal der læses for en så stor gruppe og blandet i niveau og alder? Hvad vil man med læsningen? I dette eksempel oplever jeg ikke at børnene bliver mødt inddragende.

Overvejelser om at alle kan følge med i bogen. Den pågældende pædagog var god til at læse i et tydeligt og langsomt tempo. Måske det var overvejet.

Jeg oplever ikke, at der arbejdes målrettet med sprog i hverdagens rutiner.

4. Indretning

Hvordan arbejdes der med indretning? (Indenfor og på legepladsen)

Tegn vi ser efter

- Indretningen afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- Børnene anvender rummene og de tilgængelige materialer.
- Voksne anvender rummene og de tilgængelige materialer.

I læreplanen fremhæves nysgerrighed. Der er mulighed for, at børnene selv kan gå på opdagelse i rigtig meget legetøj. Der er meget legetøj i børnehøjde. Jeg oplever dog, at børnene den dag jeg var

der, stort set valgte lego og tudser til at tegne, samt legetøj i de lille rum på stuerne, hvor legetøjet står frit fremme og er let tilgængeligt.

Jeg får fortalt, at nogle børn er blevet introduceret for et bestemt slags legetøj (Montesori legetøj), og dagen efter spørger de efter det.

Overvejelser om hvorvidt I får introduceret børnene bredt til det legetøj I har.

Noget af legetøjet er i røde kasser, måske det var fint med en klar kasse eller måske billede og tekst på kassen hvad der er indeni.

De voksne brugte stort set alle rum på dagen, både til planlagt aktivitet, samling, børneorganiseret leg, spisning.

Børnene brugte alle rum, dog oplever jeg at børnene fra grøn stue benyttede grøn stue og det samme med gul (måske med undtagelse af de børn der er med i skolegruppen, de ældste)

Overvejelser: kan rummene bruges mere tænkt som helhed, f.eks. at der ikke er dukkekrog med køkken på begge stuer?. Lave legezoner for at signalere mere klart hvad der kan leges. Puslespillene er f.eks. lidt over det hele, puslespil på grøn er ved bøgerne (hvor skal man læse og hvor skal man lave puslespil). I det lille rum på begge stuer legede børnene oveni hinanden.

5. Organisering

Hvordan organiseres det pædagogiske arbejde?

Morgenrutinen:

Stille og rolig modtagelse af børnene om morgenen og der spises morgenmad.

Der kommer stille og roligt flere og flere børn. Børnene bliver spurgt hvad de gerne vil, og der er på et tidspunkt gang i mange ting.

Eksempel: lego bliver hældt ud på bordet, og der er 3-5 børn i gang med det, det skifter hvilke voksne der er ved legoen, og til sidst er der ingen voksne og børnene forlader aktiviteten. Et barn har også svært ved at finde ud af hvad han skal med lego.

Jeg oplevede også, at de voksne gik fra det ene til det andet i morgenrutinen (indtil samling), og nogle gange sad ved siden af et barn ved et bord og være passiv iagttagere. Samtidig foregik koordinering opgaver henover det hele.

Overvejelse: skal man vælge at tilbyde 1-2 ting man kan lave om morgenen for at der er en nærværende voksen til de ting der kræver det, og være aktive i det f.eks. lave lego selv.

Formiddagsaktiviteterne foregik gruppeopdelt. En skolegruppe, en grøn gruppe, en gul gruppe. Skolegruppen blev samlet og forberedt inden de gik (formoder jeg). Gul gruppe samledes i det lille rum og blev forberedt. Grøn gruppe blev ikke samlet og formiddagen aktiviteter var ikke tydelige for børnene. De var ikke klar over, at der var klipning af stjerner og hvorfor. Det var heller ikke tydeligt for mig, hvad der skulle ske. Det var på en dag, hvor der er planlagt gruppeaktivitet, så det undrer mig, at der ikke var en klar plan.

Der er piktogrammer på begge stuer, og jeg blev informeret om at de bruges til skolegruppen. Jeg så dem ikke brugt.

Overvejelser omkring piktogrammer (metoden er nævnt i læreplanen): hvorfor ikke bruge dem for alle børn? Placeringen af piktogrammer – børnehøjde og tilgængelige? Brug af piktogrammer individuelt ift børn som kan have svært ved at finde ud af at lege af egen drift.

Efter spisning: min oplevelse er at hver stue laver de samme opgaver, altså at der er dobbelt op på bemanning, f.eks. at to putter børn, to går i garderoben mm. De børn som er klar i overtøj må vente på at komme ud.

Overvejelse om ressourcer kan bruges mere optimalt. Kan børnene putte samme rum? Pauser og møder i middagsstunden?

Tegn hos børn

- Børnene kender overgangsrutinerne og mestrer overgangene.
- Der opstår ikke unødvendig ventetid.

Overgangene der var i løbet af dagen foregik uden kaos, og uden at børnene virkede forvirret. Jeg oplevede, at skiftene skete i børnenes tempo.

Eksempel: børnene i gul gruppe skal samles i det lille rum og forberedes på formiddagens indhold. Børnene får at vide at nu skal vi samles. Nogle børn går ind med det samme og sætter sig på tæppet, andre børn fortsætter med det de har gang i. Så siger de voksne igen at vi nu skal samles. Det bliver både sagt mens den voksne er i gang med at finde ting frem, og nogle børn bliver hjulpet færdig med at rydde op. Alting foregår i et roligt tempo og med en rolig stemme. Børnene bliver ikke skyndet på.

Alle børn kommer ind til samlingen forholdsvis hurtigt.

Da børnene skal ind fra legepladsen tages børnene ind holdvis for at der er plads i garderoben.

Opmærksomhed på når børnegruppen ændrer sig både i antal og i sammensætning.

Overvejelse: find ud af hvad præcist I gør ift. overgange og få det beskrevet så I alle er bevidste om hvad der virker, samt de konkrete pædagogiske overvejelser i det.

Organisering

Tegn hos voksne

- Organisering afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- De voksne forbliver i aktiviteten.
- Dagens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.
- Der arbejdes med en tydelig rollefordeling.
- Der arbejdes med mindre grupper.
- Overgange er organiseret således, at der ikke sker konfliktoptrapning.
- Organiseringen er synlig, eksempelvis i form af bordplaner, piktogrammer, mm.

På dagen oplever jeg ikke udelukkende, at organiseringen afspejler pædagogiske overvejelser. Det der virker mest overvejet er skolegruppen, som har et klart mål og starter dagen med samling.

Nu var jeg mest på grøn stue om formiddagen, og der oplevede jeg ikke, det var tydeligt, hvad der skulle foregå og hvorfor.

Eksempel på hvad en nærværende voksen betyder:

Der er to voksne på stuen, ca 10 børn, på et tidspunkt er den ene alene på stuen (der var et barn der skulle skiftes). Der var gang i følgende: leg i dukkekrog, klip, papirflyver produktion, og papirflyvning. Pædagogen måtte gå fra klippeaktiviteten for at tage sig af de andre aktiviteter, og de to drenge der sad og klippede gik hurtigt fra klippeaktiviteten.

Overvejelser om hvordan I kan skabe flest mulige aktiviteter, hvor en voksen kan forblive nærværende samtidig med at der skal skiftes børn mm.

På grøn stue er der faste pladser til spisning, gul stue? *Pædagogiske overvejelser om faste pladser?*